

szolgálják az ismertetés, felvilágosítás, értékbemutató ma annyira fontos munkáját. A költemények súlya a legjobb bizonyíték a magyarság szellemi fölénye mellett és a maga csendességében a leghatásosabb propaganda.

Néha egész közvetlenül alkalom nyílik a folyóiratokban ellenségeink tételeinek cáfolatára. Így az utolsó január-júniusi szám érdekes tartalmából (amelyben többek között Eckhardt Ferenc magyar történetáttekintése régen érzett égető hiányt pótol; Sayous elavult munkáján kívül francia ember seholsem tájékozódhatott mostanáig a magyar történelemtől!) kiemelkedik aktuális fontosságával és további jelentőségével egy részletes, alapos, kitűnő bírálat Milita Constantinescu nevű román író könyvéről: «Földbirtokfejlődés és agrárreform Romániában.» Constantinescu az erdélyi oláhok történetét vázolja, kezdve a jólismert római legendán, folytatva a magyar hódítókat, román elnyomottakat, kegyetlen magyar urak és nyomorgó oláh parasztság szembe-állításán. A jobbágylázadások természetesen a román nemzetiség szabadulási törekvéseit jelentik az ő beállításában és Erdély történetének fénypontját Mihály vajda rövid rabluralma. A bíráló objektív érveléssel, felsorakoztatott adatokkal mutatja ki a könyv szerzőjének sorozatos tévedéseit és ferdtéseit. A nyelvtudományi eredményei alapján megdönti a dáciai latin eredet romantikus képzetét, aminek még a románok számára sincs tudományos alapja. Rámutat, hogy a feudális berendeződés és a jobbágyság időnként szomorú helyzete az általános gazdasági fejlődés eredménye volt, hátrányait a magyar parasztság is érezte, előnyeit pedig éppen Erdélyben az oláhok, akik Romániából az ottani hihetetlenül súlyos nyomorúságukból szívesen jöttek át ide, enyhébb, kedvezőbb körülmények közé. (A bojárok sokkal kegyetlenebbek voltak embereikkel szemben, mint a magyar földesurak.) A jobbágylázadásokból a magyarság is kivette részét, sőt a vezetőszerepet játszotta bennük. Nemzetiségi elnyomást és felszabadulási törekvéseket keresni a múltban annál inkább is téves, mert hiszen a nemzeti-ségi probléma maga aránylag friss keletű. Constantinescu gyenge érvei után dokumentumokra hivatkozik, amelyek azonban ékretelen hamisítványoknak bizonyulnak.

A francia tudós, aki e kritikát ol-

vassa, képet alkothat magának a román tudományos módszerekről és esz-közökről és megismeri hazug értékét azoknak a román «igazságoknak», amelyeknek egy ország esett áldozatul. *h. g.*

Verseskötetek. (Molnár Endre: Költemények, Kováts Sándor: Vigasztaló földi útra, Virágh Ferenc: Tiszta szó kell, Jakab Géza: Álmodik a gyopár, Csapó András: Fény a hegyek alól.)

Molnár Endre költeményei egyszerűek, közvetlenek: szinte petőfies érzük van. Stílusban és hangban nem éreztetik a huszadik századot, tartalmában azonban annál inkább. Molnár az új Pató Pálokról s az elveszett Erdélyről énekel. A gyászos, magyar magyar ravatalt látja, mindig, mindenben. Nem nagyigényű (nincs programhirdető előszó vagy vers a kötet élén), de tiszta, mély érzés száll minden sorából. Egy népballadaifüi költeményén kívül (*Rózsahullás*) két megkapóan egyszerű, szinte tudatosan a próza felé tendáló költeményét említjük meg: *Odahaza* és *Románc*.

Kováts Sándor még Ady nyomdokain jár. Költeményeit találóan nevezi zilált-hajú leányoknak. Lírája kemény, komorló gondolatköltészet; érzelmei mélyről fakadnak, de mire formát öltenek, elvesztik üdességüket. A könnyedség és frissesség nem adatott meg neki. Töprengő, nehézszavú, hebbelszerű. Valami tragikus árnyék borul verseire.

Jakab Géza sokoldalúsága meglepő. Finomságra törekvő «virágénekei» képezhetnék lírájának egyik pólusát s gondolati költeményei lehetnének a másik «ellensarki vég». Változatos formái, hangulatgazdagsága és színező ereje kiemelik az újabb nemzedék átlagterméséből. Verskötete ígért a jövőre. Alig akad kiforratlanul ható verse; zeneisége sem téved el az értelem mellől, csak belső formája árul el néha ziláltságot, ami nem egy esetben nyelv-virtuózkodásának eredménye.

Csapó András a bányász-sorsot megörökítő verseiben találja meg leginkább a maga hangját. Keresetlen, őszinte, de hajlik a hőbeszédűsége s formaérzékre még fejletlen. *Árvay János.*

Ady-magyarozók. (Dr. Nagy Sándor: *Ady költészet.* 1927.). Kevés alakja van irodalmi életünknek, mely a vitáknak mennyiségben és minőségben oly értékes sorát idézte volna fel, mint Ady Endre. Nem szabad e tollharcolkat a Petőfi-korabeliekkel azonosítani,